

AÑO XIX

Redacción y Administración: Carreo, 17, 1.º

Aparato de Correos, 234

Teléfono, 10.001

NUMERO 5.789

1931

Lekeitioko jeltzaleak

Garilla 3, Barikua

ERRIJETATIK

Lekeitio

¡ABERTZALIAK!... ¡EUP!!

Dei au egiten dautzegu Lekeitioko abertzaliak euzko-anai guztiari eldu daizan datorren igandian, 5, gure artera ospatuten, Euzko Batzotzaren ber-zabalkundia eta igaroten erri polit onetan, atzegiñesko egun eder bat, bertan izango dira jayekaz, beroturik batian geure goguak aberriaren maitasun garretan.

Batzordiak eratute egun orretan egingo dira jai onek:

Goixian, saspiterdiretan, Jaun artzia.

Zortziterdiretan, biribilketa txistulariak.

Amarretan, jaupa abestua.

Amaikataerdiretan, ikurriñ berriaren onezpena.

Amabiretan, ezpatadantza Batzokiko mutikuak.

Ordubatian, bazkarija Batzokiko lorategian. Bazkaritara jua nai dabenak, sapatu eberdirako adierazoteko, batzordiak eskatuten dau. Ordain neurria, zortzi laurleko ta erdi da.

Lauretan, mitiña eta itzaldijak pelota tokijan.

Itzlarriak ere onetara egingo dabe: Agirre'tar Joseba Andoni eta Montzon'tar Telesforak, erderaz; Altzeta eta Lauaxeta'k euzkeraz. Enbeita eta Uriarte'k itz-neurto edo bertsuetan. Jarraijan emakumien aurrezkuak eta onen ondoren illuntzera arte jantzia.

Jai egokiagorik ezin leiteke eratu Batzoki onen bigarren zabalkunde-rako eta uste dogu eurrez erantzungo dautzela ostiak gure deyari. Itzlarriak puntekuak dira eta eurari entzuteko dagon gogua ez da esatekua be.

Egun orretan erri onetara anai guztiari besarkada bategaz Lekeitio guztiaren agur bijotzeko damotzegue, oparik izan dayela datorren igandeko jai au, atzegiñez gomutatekua.

A.

Garilla 4, Larunbata

LEKEITIARRAK, !EUP!

Euzko abertzaliak ba'dautse polito-polito or eta emen, batzokijak zabalduen. Geuk bere ba'daukagu euzko-abiyatxuba, ama baten semiak garianak bertan batu gaitzean! ¡ze poz aundiya artuko dogun leku baten batzen dirazanak, danak euzkotarrak ixatiagaz eta toki ategintsu orretan euzkera bakarrik entzun eta bertako gauza guztijak euzko-usaindu-nak ixanik! ¿Zelan poztu ez?

Batasunak indarra dakar, diño esaera zarrak; baña oñarriztat indarra baño eztaukanak —zijo, barik, artezkun barik— ezin legike aldi luzian iraun. Orixe jazo yakon egun illun baten, illuna benetan guretzat, gure batzokiko atiak itxirazo euskunari. Arrotasunez esaten eban batzokijak betiko itxi euzala, etzirala edegiko egundo... ta gu, galdubak gintzazan.

Ordurarte bat eginda gengoanek bijotzan arantza zorrotz bat geyago gendubala batzuk batera ta bestiak bestera, ardi galdubak lez banatu gintzazan; buruban baña, auxe eukagun: gixon ori be, ezta betiko...

Ainbeste urte igazi diraz ori jazo zanetik. Aldi luze orretan itun- itun, anayak alkar ikusi barik egon gara; beti gomutan eukiko dogun Sabin'ak euzko bijotzetan pizturiko suba amatauba zala esan legike, eta Euzkadi betiko galduko ete zan...

Baña... ¡kendu, alde urrun gogapen txarrak! Eldu da, etorri da gure garaya: egijak beti neketxubago bada be, argi dagi. Gure Aberriyak ba'dituz oraindik semiak, euzko gogua ezta oindiño amaitu euzko bijotz askotan aberri-maitasun suba garretan dago ta Euzkadi, bere etsayak nai arren, ezta ilgo bere betiko Jaunak zainduten dau-ta.

Itxartu zaiz, euzkotarrak! Amak deituten dauksu eta dei ori entzunaz, guk seme onak lez laguntza ezin ukatu. "Lekeitio'ko Euzko-Batzokija" da gaur deitza dagubana ta lekeitiar ona danak, erantzun biar dau bere izena emonagaz bertako bazkide ixateko. Danok etorri zaitze bertara ta anayak lez, ba'gara-ta, artuko zaitubez; zuben aizkide ta lagun guztijak be ekarri arte ez gelditu ba danok, nausi naiz txiki, txiro naiz aberatz zar eta gazte ¡guztiyok! batu biar gara: dakijenak egijak zabalduetako lagun-tzeagaz askozaz obeto egingo dau-ta eta eztakijenak Euzkadi'ri yagokozan gauza guztijak ikasteko; danak Aberri-gudari ixan gagixan.

Dictadura-zale eta euzkotar-arrotzak ixan diranak, geure Ama'ri eta eurenari kalte geyen egin dautsoenak eztauke orain indarririk, baña ez uste orrek jausi dirala eta Aberrija arerijo barik dagubanik, ez. Orain agindari dagozanak beste jantzikera bat daukoe ganetik, baña barruba, lenguak baxen ustela; orrei ez ziñistu guzurra baño eztarabille-ta. Orreik eztabe nai eurentzako baño beste onik, orreik "Estu" ta lagunok argi esan dabe eztabela nai euzkotarren azkatasunik.

Biertubak gagoz ba euzko danok batuteko geure aberri alde; gure al-dija eldu da, ta oin astirik galdu barik egi-aldez, Jel alde zintzo jokatu biar dogu. ¡Ezin jasan geinke geyago inoren bustarririk!

¡Eup anayak! Danok ¡danok! geure Euzko-Batzokira bildurra ¿zegaitik bildurra? alde batera itxita; guztijok geure ikurrin pian batuta ba, lortuko dogu geure aberriaren azkatasuna ta zorijontasuna...

¡Gora Euzkadi!

EDO

Garilla 10, Barikua

ERRIJETATIK

LEKEITIO' TIK

IGAZIRIKO JAYAK

Larunbatez asi gintzazan jayetan. Gabeko bederatzijetatik ez eguban tokirik Euzko Batzokijan. Jai anaikorra ixan zan, abestija ortik, zantzua emetik. Batian danak abestuten geure abesti samur ederrak, bestian atsegiñez entzuten Joseba mutiltxubaren abots zoli-biguna edo Jon arrantzale lerdnaren abesti gartsubak. **Abesti guztijak ixentautera ez nua, ba asko ziran-ta; baña bai orraitino axe ain atsegin ixan yakena lenengoz entzun ebenai.**

Lekeitio'ko

San Pedro'peko...

Artu ene Errupa, neure zorijon-agurra ta ekin olako abesti politak asmetan. Amai-kak inguruban etxeratu ziran geyenak.

BIJARAMONIAN

Goxeko zazpi ta erdijetan Konpañian jaupa ta jaunarkundia; txadonea beteta egon zan gixon ta emakumez.

Zeu zara Josu, gutzat

itxaropena

Zeugaz lortuko dogu

Goiko zoruna.

Orrelantxe ixaten dogu euzkuak jayen asijerea, txistu soñubak itxartu ta elexara.

Amarrak aurrian kanpotarrak asi ziran etorten eta arratsaldeko laurak arte jertorten betil Amarretan ixan zan ertxadonan jaupa nagosija abesturik Goikoetxea ospatsubaren iru abotsekua eta "Ave Maria". Txaunburubak itzaldi laburreau gomuterazo euskun asaben siñismena; eta azkenian "Iñaki" abestu zan. Batzokia lorak apainduta eguan; eriñotzez apaindu! —esan euskun lagun batek. Tira ba, olan onetsi ta txeigoratuba ixan zan Euzko ereserkija abestuaz. Onen ostian Batzokitik zeya a erespatza aurretik eta dantzarijak ta ostetza aundija atzetik. Emeko ezpatadantzari txiki ta gorularijak ederto egin ebezen geure dantza zarrak. Bilbo'tar eta zornotzar ezpatadantzarijak ondoren, ederto oneik be. Gero Batzokiko baratzen oturuntza jalako agiñotsik eta amorerik! Akeita artukeran txistu soñubak, abestijak eta bertsuak entzunak ixan ziran; an eguazan muxikar txorijak ba... ta Astelarra eurokin. Batzokiko txeiguan amar ikurrin kanpotar zenbatu gendubazan; batzokijan jantxe bai sartu-urtena sendo! Kaliak betian notiñak, eztoz uste iñoiz emen egon danik orrenbeste lagunik.

Lauretan itzaldijak pelotatokijan. Bertaratu gintzazan euri saramia zan arren. —Eztago euririk, Otoyoy argi dago-ta— esan euskun lagun batek. Tira ba, olan balitz ta; baita ixan be! Txistuba aurretik zala, danak itzaldijak entzutera. Orue jaunak egin eban itzaurrea eta eletarijen aurkespena. Enbeitar'tar Kepa'k eta Uriarte'k bertsotan egin eben eurak bakarrik dakijen lez. Altxeta, Montzon eta Lauaxeta ziran eletarijak. Ederto be ederto egin ebezen itzaldijak. Ez nua esan euskubezanak idaztera, ba euren azalpen ederrak nastau baño enuekez egingo-ta. Lengo oleskarijak barriro atsegindu eben ostetaldia. Izlari guztijak ixan ziran asko txalotubak. Eta amaitu zan "Euzko Abendaren Ereserkija" abestuagaz danok zutunik, burutsik eta bijotza pozez geunkala.

Jarrayan neskatiñen aureskua zeyan eta Batzoki'ko ezpatadantzarijak barriro dantzatu ziran. Eta goxian da arratsaldian dantzarijak euki eben atabal-jotzallia ta bai mutil erraldia! Lau urte edo ei-daukoz. Gero euzko erromerija bertoko erespatza eta txistularijakin gabeko amarretaraño. Eta azkenez Euzko Batzokijan larunbata gabian lez jai atseginstu ta pozkorra.

Orra ba labor eta arin esanda gure Batzokijaren berredigikundia ospatuteko ixan dirian jayak; jai ederrak sekule bada.

Artu begijez gure artera etorri ziran guztijak geure eskarrik sutsubenak eurak gaitik ba, ospatu dogu aundikiro jaya; ta izlarijak, Batzokiko Artezkari-batza'k ta Sesma'tar Joseba'k artu begije gure zorijon-agurra ain ederto eratu dituelako gauza guztijak. Olantxe jokatu biar dabe jeltzaliak.

Eta zubek, etxeuok, iñoren goralpen barik be pozik zetzta?

Eusebio Erkiaga (1912-1993) idazle lekeitiarra izan zen: poeta, nobelagile, antzergile eta kazetaria. Egizue kontu zenbat idatziko zuen prosa lana bakarrik erakusteko Berbalauaren kulunkan bi liburu eta 1.272 orrialde behar izan zituztela! Gazte hasi zen kazetaritza munduan, hemen agertzen diren kronikak 19 urterekin idatzi zituen. Hainbat kronika idatzi zituen Euzkadi egunkarian Errijetatik atalean (lehena, 1931-5-24koa) EDO seudonimoa erabiliz, baina Bizkaitarra aldizkarian estreinatu zen 1930aren azaroan Oroipenez artikuluaekin -Sabino Arana oroituz-. Euskaraz landu zuen obra, euskaltzain urgazle izendatu zuten 1952an eta 1963an euskaltzain oso. Maite zuen gure hizkuntza eta maite zuen bere jaioterria, Lekeitio. 1950ean publikatu zuen lehen nobela, Arranegi, Lekeitio eta lekeitiarrei omenaldia izan zen, bere hitzetan: *Nobela baino areago prosa lirikua dalako, neure erriarenganako maite agerpena eta gure arrantzaleen goralpena.*

Abertzalea zela bistakoa da, gartzetasunaren adorea ere ez zaie falta kronika hauei. Guk garai hura eta batzokiaren birzabaltzeko ospakizunen berri izateko aztertu ditugu eta Sanpedropeko kantaren aipamenarekin topo egin dugu. A ze zortea!

EDO

Liburuklik
liburuklik.euskadi.eus